

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עג.

עין משפט
נר מצוה

בז א מיי פ"א מהל' רוצח
הלכה י סמג לאחין קמד
קסא טו"ע ח"מ ט"י מכה
קט"ף א ונכר אלפס עד
בפסחי פ"ד קמח: []
בז ב ג מיי שם הלכה י
יא טו"ע שם סעף
ב:

בז ד מיי שם הלכה יא:
ג ה ו מיי שם הלכה יד
סמג שם טו"ע ח"מ
ט"י מכו סעף א:
בז ו ז מיי שם הלכה יא
יב סמג שם טו"ע
ח"מ ט"י מכה סעף ג:

ומה נערה המאורסה ש"א בא וכו'. וא"ת ההוא פגם חמור מרוב
שהו בסקילה וזה בסייף לאו פירכה היא להכיל לא קפיד
קרא אחיסורא אלא אפגימי' דהא נעזבה בה עבירה או שאין מקפדת
על פגמה אין מזליין אותה בנפשו כדמוכח שמעתינן ופשיטא דיש פגם
גדול צנורה בנערה המאורסה

שנאנסה וא"ת ומנא לן דלפגימי' קפיד
רחמנא דילמא אכיסורא קפיד
מדל"טריך לנעוטי עובד עבודת
כוכבים ומחלל שבת וזהמה ובקונטרס
פ"י לקמן דלפגימי' קפיד מדגלי בהני
ולא בעבירות אחרות ועוד י"ל דאין
מושיע על משמע לאצושתה קפיד
קרא: הרי זה בא ללמד ונמצא
למד. פירוש ומנא אף למד דהא ללמד
נמי אמא כדדרשין לקמ"ס מה רוצח
יהרג ואל יעזור וכן צההוא לעיל
בפרק ד' מיתות (דף טז.) משכחי אשה
מגיד לך הכבוד ששני משכבות בלשה
וקאמר הרי זה בא ללמד ומנא למד
והיינו נמי אף למד דהא ילפינן מיניה
העראה זכור וצונו שמעתינן
ולשמואל דמחייב אזהר בצ"ג שנים
והא דאמר בריש פ"ב דחולין (דף טז.)
גזי לצי ואליל הרי זה בא ללמד ומנא
למד מה פסולי המוקדשים בשמיטה
התם נמי יש לפרש דאף למד קאמר
ללמד אפסולי המוקדשין נמי קא
אחי לפטור מן המתנות כדדרשין
בפ"ק דבכורות (דף טו.)

אף רוצח ניתן להצילו בנפשו. ואם
תאמר מוהוכה ככל אדם נפקא
כדדרשין לעיל (דף עב:) וי"ל דהתם
רשות ואשמעינן קרא דאין לו דמים
אזל הכא קמ"ל דחובה להציל:
להצילו בנפשו בו. משמעות
הלשון שמזליין הנדרש
בנפשו של רודף אצל לא יתכן לפרש
כן ברודף אחר הצהמה ויכולא זה
לפיכך נראה לפרש דמזליין את האדם
מן העבירה בנפשו של עצמו אצל קשה
מנערה המאורסה דקאמר שניתן
להצילה בנפשו וא"ת וימון דמהכא
ילפינן דרוצח ניתן להצילו בנפשו למה
לי קרא בצטוב צנורה וסיה גורמת
השתא חצרו הורג כדי להציל התם
לא כ"ש ולא מסתבר למימר דחצירו
הורג טפי לאפרושי מאיסורא אלא
נראה דאי מהכא ה"א עשה קמ"ל
התם דעובר בלאו דלא תעמוד על
דס רעך:

תלמוד לומר והשבותו לו. הכא
מוקי ליה לאצידת גופו
ובפרק שני דבבא מציעא (דף כח.)
מוקי ליה שלא יאכיל עגל לעגלים
התם דריש והשבותו והכא לו יתירה:
חייבי בריתות וחייבי מיתות ב"ד.
בעריות מיירי דומיא
דנערה וא"ת תיפוק ליה מדאיתקוש
כל עריות צפ' אחרי מות כדאמרין
בריש הבא על יצמתו (יבמות דף טז.)
י"ל מדמעט צהמה ש"מ דלא מקשינן

הכי מיהו קשה הא צהמה לא איתקש מדמיציעול לן קרא לרבות
העראה צהמה בפרק ד' מיתות (לעיל דף טז.)
נער נערה. פירש בקונטרס נער כתיב וקרי נערה נדרש מקרא
ומסורת ואף על גב דאמרין בפרק אלו נערות (בבבא
דף טז.) וס' גזי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע
הכא הוי מזי למיתבז נערה דעל כרחיק לאו צקטנה איירי אלא
צבת עושין ועוד יש לפרש לטובא נערה כתיבי צפרשה ומיהו
בסמון משמע דמחז דריש דקאמר אידי דכתיב נער כתב נמי
כפשטיה דקרא דעל כרחיק נערה קרינן דהא צנערה מישמעי:
משום

מתני' ואלו שמזליין אוסן. מן העבירה: בנפשו. ניתנו ליהרג לכל
אדם כדי להציל מן העבירה ומקראי נפקי: אצל הרודף אחר צהמה.
לרצעה והרוצה לעבוד עבודת כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר
כרימות ומיתות צ"ד שאינן עריות דלא ניתן להצילו בנפשו אלא מדבר
שהוא ערוה ויש בה קלון ופגם לנדרף
כגון זכר ונערה המאורסה ומיהו רוצח
צהדיא כתיב ציה. והאי דנקט צהמה
משום דלמיא לעריות ונקט נמי עבודת
כוכבים משום דסד"א תימי צק"ו
כדלקמן ושבת נמי תימי צהמה שיה:
גב' לא העמוד. לא תעמיד עמך
על דמו אלא הצילה: לפגמה. לבישה
ולחולה אמרה תורה נתנה להצילה
בנפשו כדילפינן לקמן מואין מושיע
לה: מן הדין. ק"ו: הקישה הוא.
שהוקש רוצח לנערה המאורסה וכל
היקש וגזירה שיה המופנת הרי הוא
כמפושש במקרה ועושין ממנו לפי
שלא ניתנה למדרש מעצמו אצל מקל
וחומר שאדם דן ק"ו מעצמו אע"פ
שלא קלנו מרובו אין עושין ממנו
כדילפינן צמכות (דף טז.) ובי מה
למדנו מרוצח. כאן לפטור את האונס
דקאמר ליה קרא' אין לנערה טמא
מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי
היכי דהתם אונס פטור הכא נמי
פטורה אלא משמע שיה צא ללמד על
הנערה ומנא שנתבז כאן ללמד
הימנה כלומר נמנא אף למד דמשום
מיילי אחרתי איתקוש ומתרייהו ילפי
מהדדי: מה נערה המאורסה ניסן
להצילה. מן העבירה בנפשו אף רוצח
וכו' ואכתי ילפא נערה מרוצח שמתרג
ואל תעבור כדלקמן' ומיהו הכא לא
איתקנה צמילתיה דר' דאגב גררא
אח"א: ומדקאמר אין מושיע מכלל
דבעיה תשועה: אצדס גופו. כגון
נצוב צנורה מניין שאתה מצויה על
השצתו: ס"ג והשצתו לו. קרא
יתירא הוא למדרש השז את גופו
לנצמו: הני מיילי בנפשו. אס זה
הרואהו יכול להצילה יצילה: קמ"ג.
לא תעמוד על דס רעך לא תעמוד
על עמך משמע אלא חוזר על כל
דדעין שלא יאצד דס רעך: חייבי
כרימות וחייבי מיתות צ"ד. דעריות
קאמר דאיכא עבירה ופגם ותנא
דמתני' נמי הכי סבירא ליה מדללא
קא מרמינן קמתא אסתמא ותנא
הני והוא הדין לכל עריות: אלמנה
לכסו הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה
אע"פ שיש שם פגם דקא משוי
לה חללה וכן מזליין אותה בנפשו
כדמפרש לקמן' דחייבי לאוין אין ניתנין
להציל בנפשו: נעזבה בה עבירה.
כבר: אין מזליין. דהא אפגימה לה
וקרא אפגימה קפיד מדגלי בהני ולא
בעבירות אחרות: יש מושיע לה. ע"י
דבר אחר בלא הריגה אין הורגין אותו
כדיפיתו שהרי כשישיגוהו' יהיה לה
מושיע: האומרת. למזליין הרודפין

אחריו הניחו לו ולא תפדו אחריו שלא יתרגם קודם ששיגוהו אף
על פי דאונסה היא ומיראה היא דקאמרין אין מזליין אותה וטעמא
מפרש לקמן [ע"ז:] לנערה טמא מות. אכולהו קאי אין מושיע לה וקרא
יתירא הוא ולדרשה דהא כתיב ולנערה לא תעשה דבר: נער
כתיב וקרינן נערה נדרש מקרא ונדרש מסורת נער להציא
את הזכור נערה כמשמעו: דלאו אורחיה. ליעבל ואיכא
צוין וצבת גדול: פגים לה. צמחולין ומננה על צעלה:
לאורחיהו
נערה פירוש אידי דכתב נער למעוטי צהמה כתב נערה כלומר

א) ונעל דה. ושי"מ,
ב) ולקמן עה. פסחים כה:
יזמא פ"ג. א) נפסחים כה:
ושי"מ, ד) זיק פ"א:
ה) וסופי פתק י"א,
ו) דף ע"ד. ז) ו) דברים
כ"ג, ח) דף ע"ד.
ט) ושי"מ, ט) ליל כשיגוהו.
כ"ש, ט) דף ע"ד.]

תורה אור השלם

1. לא תלך רכיל בעמך
לא תעמדם על דם רעך
אני יי:
וקרא יש טו
2. ולנער לא תעשה דבר
אין לנער חטא מות כי
כאשר יקום איש על
רעהו ורצחו נפש כן
תדבר הדין:
דברים כב
3. בי בשהה מצאה
צקעה הנער המקאשה
ואין מושיע לה:
דברים כב
4. ואם לא קרוב אחיך
אליך ולא ידעוהו
ואסתפו אל תוך ביתך
והיה עמך עד דרש אחיך
אתו וקשבתו לו:
דברים כב

מוסף רש"י

וכי עושין מן הדין.
מזין ק"ו. דמי ממונת
ומזות עשה ולמזות עושה
ופסולי קדשים אמה למד
מק"ו. אצל לא אחריות
ועושין (חגיגה י"א). כי
כאשר יקום איש על
רעהו. נערה המאורסה
כתיב (יזמא כ"ג). וכי מה
למדנו מרוצח. שהיא
מחשפט הרואה כן מחשפט
הרואה (שם) הלא פירש
בה אונס פטור דכתיב
ולנערה לא תעשה דבר, אלא
נראה כמי שרוצה צא ללמד
כאן ומנא שהוקש כאן
לרבות נער, והכי קאמר
כרובא נערה שיהוין שוין,
כמו (שערי כד) והיה כעס
כעין, ולא נאמר והיה העם
כעין (פסחים כ"ה). מה
נערה המאורסה ניתן
להצילה. ניתן רשות
לרואה שהו רודף אחריה
יצילה ממנו בנפשו של
רודף. ככתיב ואין מושיע
לה. הא ס' מושיע צ"יך
להשיעה ככל אשר יוכל
אפילו בהריגתו, אס אין יוכל
להציל בנפשו מאבדיו והריגתו
(שם) וכע"ז יזמא כ"ג.)